

Waldemar Niewalda, Janusz Bogdanowski, Jacek Koj

Częstochowa-Jasna Góra, st. 79 -
kurtyna zachodnia, AZP 86-48/30

Informator Archeologiczny : badania 27, 108-109

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Cieszyn, ul. Bóźniczka 1
gm. loco, woj. bielskie
AZP 109-44/—

Muzeum w Cieszynie

Prace nadzorował mgr W. Kuś. Finansowane przez MKZ w Cieszynie.
 Pozostałości XVI-wiecznej zabudowy miasta.

W trakcie prac ziemnych zlokalizowanych w średniowiecznym kwartale miasta natrafiono na pozostałości kolebkowo sklepionych piwnic, związanych z nieistniejącymi obecnie budynkami, znanymi ze starych planów (XVIII w.).

Wytyczony plac budowy miał wymiary 8 x 15 m. W trakcie eksploracji natrafiono na dwa istotne elementy: fundament istniejącego jeszcze do 1937 r. budynku, pochodzącego prawdopodobnie z 2. poł. XVIII w., oraz piwnice zachowane w doskonałym stanie, pochodzące najpewniej z przełomu XVI i XVII w., które zostały wykorzystane jako podwalina dla wspomnianego budynku. Eksploracja polegała na otwarciu częściowo naruszonego sklepienia kamiennego i wybraniu znajdującego się wewnątrz piwnicy gruzu, pochodzącego najpewniej z różnych okresów przebudowy miasta. Z odsłoniętej piwnicy, umownie zwanej centralną, prowadziły dwa sklepione wejścia do również zasypanych piwnic sąsiednich, z których jedna znajduje się bezpośrednio pod przebiegającą tędy ulicą. Piwnica centralna miała wymiary 4,5 x 4 x 3 m. Dno jej stanowiły płytki kamienne, zaś ściany wykonane były z ciosanego kamienia. W trakcie eksploracji nie uzyskano żadnego ruchomego materiału zabytkowego. Odkryte piwnice są, jak wynika to z badań inwentaryzacyjnych, częścią całego ciągu piwnic występujących wzdłuż sąsiadującej z ul. Bóźniczą ul. Mennicznej.

Nadzory archeologiczne zostały w tym rejonie zakończone.

Częstochowa—Jasna Góra,
st. 79 — kurtyna zachodnia
AZP 86-48/30

Politechnika Krakowska
 Państwowa Służba Ochrony Zabytków
 w Częstochowie

Badania architektoniczno—archeologiczne przedinwestycyjne prowadził mgr inż. Waldemar Niewalda. Udział wzięli prof. Janusz Bogdanowski (konsultacja) i mgr Jacek Koj (autor sprawozdania). Finansowane przez Klasztor oo. Paulinów na Jasnej Górze. Drugi sezon badań. Twierdza nowożytna, bastionowa.

W 1993 r. kontynuowano rozległe prace remontowe i adaptacyjne tzw. wałów jasnogórskich. Zgodnie z harmonogramem przebudowana miała być kurtyna zachodniego frontu twierdzy. Przed przystąpieniem do prac, jeszcze w 1992 r. założono wykop sondażowy, przecinający wały od muru kurtyny do budynku dawnej Drukarni. Sondaż miał za zadanie sprawdzenie, czy w nasypie na kurtynie zachodniej zachowały się architektoniczne relikty pierwotnych obiektów twierdzy oraz w jaki sposób formowano nasyp, w celu ewentualnego jego odtworzenia po zakończeniu prac adaptacyjnych tej części wałów jasnogórskich. W wykopie sondażowym rozpoznano 19 warstw gruzowych w czterech wyodrębniających się sekwencjach. Sekwencja warstw na głębokości od ok. 140 cm do ok. 200 cm (od powierzchni alejki u podnóża nasypu) wyraźnie związana jest z odsadzką pierwotnego muru kurtyny — zapewne był to poziom chodnika strzeleckiego kurtyny. Jedna z warstw tej sekwencji zawiera liczne ślady spalenizny. W dalszym etapie prac wybrano całość nasypu i wypełniska (zgodnie z projektem adaptacji kurtyny zachodniej), natrafiając na niski murek ceglany, równoległy do ściany kurtyny, zaczynający się 5 m od wcześniej wykonanego sondażu i ciągnący się w kierunku południowym do bastionu południowo—zachodniego (św. Barbary). Funkcja murku nie została jeszcze określona. Materiał ruchomy z warstw gruzowych nasypu i wypełniska kurtyny miał charakter śmietniskowy (ceramika, szkło, fragm. kafli, kości zwierzęce).

Dokumentacja i materiał ruchomy złożono w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków w Częstochowie.

Prace na kurtynie zachodniej zakończono.

Dąbrówka, st. 13
gm. Stryszów, woj. bielskie
AZP 107-53/—

„ARCHEO-HORTUS” Sp. z o. o. Cze-
ładź

Badania ratownicze prowadziła mgr Teresa Kosmala. Finansowane przez inwestora budowy zbiornika wodnego w „Świnnej Porębie” — Okręgową Dyрекcję Gospodarki Wodnej w Krakowie. Pierwszy sezon badań. Dwór (2. poł. XVII–XVIII w.).

Celem prac ratowniczych związanych z zagrożeniem dworu przez budowę zbiornika wodnego było uzyskanie informacji o układzie stratygraficznym stanowiska oraz odsłonięciu stopy fundamentowej muru dworu i ustalenie jego chronologii.

Dwór usytuowany jest na południowym skraju wsi Dąbrówka, w miejscu zlokalizowanym jako niwa „Nadedworze”, wspomniana w źródłach pisanych. W l. 1785–1788, kiedy wieś wzmiankowana już w 1430 r. należała do Antoniego Odrowąza Wilkońskiego, na niwie znajdował się dom pański (tożsamy z obecnym) i inne zabudowania.

Założono 2 wykopy: I — usytuowany przy zachodniej ścianie zachodniego alkierza i II — usytuowany przy północnej, frontowej ścianie budynku. Przebadano 12,4 m² powierzchni. Uzyskano niewielką ilość materiału ceramicznego.

Mur fundamentowy budynku dworu posadowiony został płytko, głębiej zalegała stopa fundamentowa alkierza. Budowlę rozpoczęto po zniwelowaniu terenu i ukształtowaniu terasy. Mur zbudowano z kamienia wapiennego, częściowo sortowanego, wiązanego grubymi spoinami zaprawy wapiennej. Po zbudowaniu obsypany został ziemią, a w części bliższej licu muru ziemia przemieszana była z wapnem hydraulicznym, co zmniejszało ściślność gruntu przylegającego do fundamentu.

Materiał ceramiczny w warstwie przylegającej do muru pozwala datować budowlę na 2. poł. XVII lub przełom XVII i XVIII w. Nic nie wskazuje na użytkowanie tego obszaru wcześniej.

Nie zachodzi konieczność kontynuowania badań. Konieczny jest natomiast nadzór archeologiczny w trakcie rozbiórki i ewentualnego przenoszenia budynku.

Drohiczyn, st. 57
gm. loco, woj. białostockie
AZP 53-82/—

Wojewódzki Konserwator Zabytków
Archeologicznych w Białymstoku

Badania prowadził mgr Jerzy Maciejczuk z Muzeum Okręgowego w Białymstoku. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku. Nadzory archeologiczne na terenie byłego Klasztoru Jezuitów z poł. XVII w.

W związku z rozpoczęciem w 1993 r. prac budowlanych związanych z odbudową zachodniego skrzydła zespołu poklasztorowego z 2. poł. XVII w. (rozebranego w k. XIX w.) prowadzono nadzory archeologiczne.

W trakcie robót ziemnych związanych z wykonaniem wkopu pod fundamenty budynku (o wymiarach 12 x 14 m) odsłonięto warstwę kulturową o miąższości dochodzącej do 3 m, pochodzącą z czasów budowy i funkcjonowania klasztoru. W jej wypełnisku natrafiono na liczne fragm. kafli piecowych z polewą zieloną, brązową i białą. Miały one ornament roślinny i geometryczny. Datować je można na XVII–XIX w. Oprócz tego bardzo licznie